

Årsrapport 2012

Januar

Universet

Vi fik udsyn i begyndelsen af det nye år. Astrofysiker Leif Hansen tog os med uden for biosfæren. Vi lettede og kunne næsten mærke universet udvide sig under foredragsholderens kyndige vejledning. Vi fik fortalt om jagten på Higgspartiklen og om den mørke energi i rummet. Alle deltagerne følte, at de forstod lidt af livets mysterium, men var også enige om, at det ville være dejligt at få det repeteret hvert år med opdateringer. Dejligt at pensionerede forskere følger så meget med, at de kan videregive det sidste nye til os.

Februar

Vores grundvand- hvordan passer vi på det?

Vores fokus på drikkevand startede med foredrag af chefgeolog Niels Richard i Rambøll. Han har stået for de første registreringer af grundvandslagene for Hillerød Kommune. Naturstyrelsen har nemlig bestemt, at der skal foretages en kortlægning over vores grundvandsmagasin, så vi kan se, hvor der særligt skal passes på. Kortlægningen beskytter jo ikke, og derfor skal vi også sørge for en indsatsplan. Hælder vi nitrat ud, så omsættes det i lerlag, men ikke i sandlag. Derfor skal undergrunden kortlægges. Niels Richard gav os en meget grundig gennemgang af undersøgelsen, så vi er godt rustede til at forstå problematikken. Men hvorfor ikke holde op med at hælde nitrat ud overhovedet, så kunne vi spare alle de undersøgelser.

Marts

Hvad sker der når vi vander med pesticider?

Geolog Walter Brusch har skrevet meget om pesticidforurening. Se hans hjemmeside med henvisninger til flere publikationer fra Geus, hvor han er ansat. Foredraget var imidlertid lidt for mildt. Måske nænnede Walter Brusch ikke at gøre foredraget lige så faretruende som oplysningerne i hans publictioner. De fleste gik hjem med den overbevisning: Det går nok. Det tror jeg ikke. Ikke før der kommer total forbud mod sprøjtning i parcelhushaver og på sommerhusgrunde, kan vores drikkevand sikres. Morsomt var det at høre om de dyr, der lever i de vandførende lag, Dyrene er helt hvide og er måske relikter fra istiden.

Natskygger, orkideer og kurveplanter.

Lige inden vi skulle i gang med sommerens botanikture, fik vi alle tiders appetitvækker i form af en meget instruktiv gennemgang af natskyggefamilien. Cand. Scient. i biologi Torben Gang Rasmussen formåede at gennemgå alle de planter, som er så tæt på os, både i naturen og på spisebordet. Med sine smukke billeder fik han os til at se på planterne på en måde, som var det første gang så vi dem. Han skærpede vores iagttagelsesevne ved at vise plantefamiliens sjove skævheder, og vi både morsomme og alvorlige historier. Med sine smukke billeder fik han os til at se på planterne på en måde, som var det første gang, vi så dem. Han skærpede vores iagttagelsesevne ved at vise plantefamiliens sjove skævheder, og vi og fik både morsomme og alvorlige historier om planterne. Havde man ikke haft lyst til at se på planter før, så fik man det den aften.

Spis dit landskab

Kultursociolog Søren Espersen fik virkelig interessen for vores "ukrudt" til at stige. Og ikke kun i vores egen lille urtegård. Emnet blev virkelig sat i perspektiv, da Søren Espersen fortalte om sit arbejde i hele Skandinavien med at finde planter, der kan give smag til vores snaps og finde nye emner til gourmet mad.

Ny Nordisk Mad skal jo komme et sted fra. Det er blevet en ny opgave for botanikerne. Han fortalte også om betydningen af afgræsningen af naturområder, som på den måde kan bevares, samtidig med at der produceres kød.

Traneturen

Referat kan læses på hjemmesiden. [Læs her!](#)

April

Fotokursus

Tirsdag den 17. april teoretisk kursus ved Rune Bjerre med vægt på billeddannelse. Han var ledsaget af Henry von Würden, der også viste sine billeder. De er begge naturfotografer på amatørbasis. Det var så godt, at det gentages næste år.

Der var > 30 fremmødte, deraf 14 gæster.

Søndag den 29. april praktisk kursus på Melby Overdrev ved såvel Rune Bjerre som Henry von Würden. Der var 17 deltagere deraf 3 gæster. Vejret halvskyet tidvis med lidt finregn. Der var indledende orientering og foto-vejledning, men ikke mulighed for evaluering af de fotografiske resultater.

Dagens "hit" var en sortspætte.

Naturforvaltning

Foredragsholderen Hanne Stensen Christensen fra Næstved Kommune, virkede meget kompetent og velforberedt, men emnet var nok lidt tørt, og det blev til en ret teknisk gennemgang af lovgivning, paragraffer og kommunernes indsats på naturforvaltningsområdet. Hun omtalte den kommende "turleder" på busturen til Sydsjælland meget positivt.

Der var ikke så mange deltagere. Det er beklageligt, da vi alle er afhængige af myndighedernes behandling af lovstoffet.

Maj

Spis dit landskab?

Ekskursionen til Stenholt Indelukke blev en bemærkelsesværdig aftentur. Kultursociolog Søren Espersen viste os mange af de planter, som han havde talt om i foredraget i marts måned. Det var en meget lydhør flok, som fik respekt og interesse for planter, de måske ikke tidligere havde tænkt så meget på. Kaffepausen på Rumlelborg fandt sted i den dejligste lyse aften uden myg. Stor var begejstringen, da natmaden blev serveret: en skive dunhammerstængel. Vi nød de smukke enge, som i dag bliver græsset af islandske heste. Godt at foreningen var med til at forhindre, at området blev udlagt til golfbane, da Isterødvejen blev anlagt.

Juni

Bustur til Sydsjælland

Turen var jo oprindeligt tænkt som en naturlig fortsættelse af foredraget om naturforvaltning. Udgangspunktet var en artikel i Politiken med overskriften "*Når ingen bliver mere mark end eng*". Vi syntes, at emnet var vigtigt og foreningen subventionerede derfor busturen, sådan at man kunne deltage i en hel dags guidet bustur i det smukke Sydsjælland for bare 100 kr. Det var godt for de der deltog, og det var der 26 medlemmer, der gjorde, og de fik en fin oplevelse af nogle af Sydsjællands naturperler og en kompetent guidning – også i naturforvaltningens højere skoleridt. Stor anerkendelse og tak til biolog Lars Malmborg fra Næstved Kommune. Vi synes blot, det ville have været dejligt at kunne have delt denne gode oplevelse med en hel del flere af jer.

Vi var på Fårebakkerne, (paragraf 3-område), fin botanik og smuk udsigt. Ligeledes på Stejlebanke og vi blev igen belært om naturforvaltning, mens vi nød udsigten over Dybsø Fjord. Vi opdagede en havørn, siddende på fjordbredden. Via teleskoper fik alle mulighed for at se den "tæt" på. På den gamle flyvestation Avnø, som er blevet Natura 2000-område, kunne vi nyde synet af de mange sæler, (som måske nød synet af os, - eller måske var det bare solen og hvilen, de nød). Vi afsluttede i Holmegaards Mose. Nød det vide udsyn over Østdanmarks største højmose og fik historien om mosen og om, hvordan man heldigvis nu er i gang med at genoprette og forbedre mosens tilstand.

August

Saltholm

Saltholm turen 12. august

10 personer tog i strålende solskin fra Kastrup fiskerihavn til Saltholm. Vi blev hentet af en traktor med bænkevogn. Vores traktor-mand, én af de 5 fastboende på øen, fungerede også som guide. Vi kørte rundt blandt græssende kvæg med Øresundsbroen stor og mægtig i baggrunden. På østsiden så vi sæler, som slikkede solskin på det lave vand. Vi var desuden heldige at se en havørn, som blev jagtet af en flok krager. Turen endte foran guidens gule hus, hvor der tidligere var servering af mågeæggekager, og i hvis have vi nød vores frokost. Herfra gik turen til museet. Det er i øvrigt muligt for enhver at aftale en Saltholms-tur med skipperen, og guiden havde ikke noget i mod at have et par personer til overnatning. Så det er bestemt muligt at tilbringe et par dage derovre, passende for gåtur rundt om hele øen.

Turen til Saltholm 25. august var præget af blandet vejr med en regnbyge i Kastrup Havn, men tørvejr på Saltholm med grå himmel og enkelte solstrejf.

Traktorkørsel var ikke mulig, da traktorføreren var optaget af andre ting.

Vi gik en lang tur ud til kirkegården uden de store oplevelser.

Fuglelivet var behersket. Vi så en flok bramgæs og en eller to rørhøge og en formodet spurvehøg.

Vi besøgte museet inden vi tog hjem lidt før aftalt tid (båden ventede).

Men vi fik da gennemgået lidt af øens særprægede historie.

September

Botanik, fugle og hybensyltning på Omø

Omø tog imod Naturhistorisk Forening for Nordsjælland på bedste måde. Roligt vejr. Man kunne sidde på dækket og nyde sejlturen.

Der blev set på fugle. Stillits+splitterne+rørhøg+havørn+fiskeørn gjorde indtryk.

Der blev set på planter. Strandnellike+dansk ingefær + strandkål blev bemærket.

Vi gik langs stranden og følte os frie. Den strandbred, der tilhører os alle. Vi bliver her på øen endnu ikke standset af alverdens privatskilte, hegn og låste låger.

Vi nød at dele herlighederne med andre, og fortalte om vores arbejde med at bevare mosen og lyngarealet for trækfuglenes og ynglefuglenes skyld. I mosen har der i år ynglet ca. 50 par gråstubet lappedykkere. Det udgør en stor del af bestanden i Danmark. De yngler i ferskvandet og henter føde i havet. Genialt.

Vi synes at Omø er et herligt naturområde, men da vi ved, at det kun kan bevares, hvis vi er mange, der kræver det, modtager vi gerne gæster, som vi kan dele det med. Det er et Natura 2000 område, og takket være Michael Landts botaniske optegnelser og Johannes Bangs fugleoptegnelser gennem 40 år lykkes det måske Slagelse kommune at få mosen med engene bevaret. En af engene er hjemsted for gul engmyre, som måske har levet der i 100 år.

Vi håber på et samfund, hvor vi har fantasi til at bevare det gode. Det er ikke blot et spørgsmål om økonomi. Det er også et spørgsmål om fantasi.

PS. Jeg gør opmærksom på en ny, fin, lille håndbog til begyndere og øvede, der trænger til at få tingene genopfrisket.

Langs stranden af Ole Jørgensen, I serien Danmarks Natur fra Gyldendal 2011 og *Danmarks flora efter voksested*. Gyldendal 2012.

Hvor gammel skal man være for at gå på svampetur i Naturhistorisk Forening for Nordsjælland?

Efter en meget vellykket tur den 16. september 2012, vil jeg sige: 5 1/2 år. Turen var arrangeret så både børn og voksne kunne få en god tur af De tre Generationer bestående af Bjørn Hirshals, Pernille Hirshals og Valdemar Hirshals.

Det var en glæde at se børnenes iver og glæde ved at finde svampe og få forklaret noget om de forskellige typer. Man kunne se, at børnene nød at lære noget. Vores femårige deltager havde kigget i svampebøger derhjemme, men det var fantastisk at se, at han kunne bruge sin viden fra bogen i det fri. Sådan kommer man videre. Ud at se, hjem og læs. Den var en rigtig igangsættertur, en øjenåbner. Begejstringen fra lederne spredte sig til alle deltagerne. Der

blev udleveret et lille hæfte, som man skulle gå frem efter. Det kan bruges derhjemme. Der blev også udleveret små mødeprotokoller. Hvis et barn har deltaget i fem arrangementer, belønnes det med en præmie ved generalforsamlingen. Spred oplysningen!

Svampetur 30. september

Dagen blev meget vellykket. Flemming Rune underviste og fortalte både ude i skoven og ved gennemgangen af udstillingen i Gadevang Forsamlingshus. Der var musestille, da alle svampe blev gennemgået. Ingen ville gå glip af noget. Flemming Rune er en fantastisk formidler. Når Flemming fortæller, føler alle vi tilhørere, at svampekendskab er det vigtigste emne i verden, og alle får lyst til at arbejde videre med emnet.

Foredrag om tang

Det blev en velbesøgt og vellykket aften med Susan Holdt fra DTU Aqua. Hun var en meget vidende, engageret og rutineret foredragsholder, som selv har startet "Tangnetværket". Hun medbragte bøger og hæfter samt en stor mængde tang, som vi kunne smage på efter hendes foredrag - det virkede godt. Hun skiftede hurtigt fra brugen af tang som en del af biofiltrering (laksefisk, muslinger og tang), til de muligheder, der ligger i anvendelsen af tangprodukter indenfor levnedsmidler, medicin og kosmetik. I pausen stod der konstant 9-10 personer på nakken af hende for at spørge og kommentere de udstillede produkter.

Kunstture

Besøg hos keramikker Inger Tribler og Bjarne Leth Nielsen i Tokkekøb Hegn

Hjemmeside: <http://www.daempestuekeramik.dk>

Magen til gæstfrihed og villighed til at fortælle om keramikens mysterier, skal man lede længe efter.

Selv rakubrænding blev demonstreret. Det var som et besøg i paradys, for haven stod i fuldt flor. Rhododendron i de smukkeste farvesammensætninger. Men Bjarne Leth Nielsen har også været formand for Rhododendronforeningen. Turen var fint tilrettelagt, idet deltagerne gik fra parkeringspladsen forbi Danmarks største dysse - Dæmpegårdsdyssen - til keramikernes have. Forhåbentlig får mange lyst til at købe foderklokker som julegave. Det vil glæde keramikere og fuglene. Se billeder på vores hjemmeside.

Botanikturer

Botanikturerne blev med stor entusiasme planlagt i marts måned og er med lige så stor interesse blevet gennemført i løbet af forår, sommer og tidligt efterår. Der har været mange nye deltagere sammen med en trofast kerne af botanik- og naturinteresserede folk.

Det vil være for omfattende at komme ind på alle de mange ture i denne sæson. Der har været en passende blanding af nye lokaliteter og gensyn med kendte steder, som vi gennem årene har besøgt adskillige gange f.eks. Boserup Skov, Småsøerne, Gribskov (i år skovengene) og Melby Overdrev.

Henrik Holck lagde ud med at vise os et fint forårsflor i Ermelunden med pædagogisk gennemgang af de forskellige guldstjerner.

Gammel Kielskov ved Freerslev Hegn var ny for de fleste af os, men Søren Gylden havde sidste år været på opdagelse i denne lille skov og førte os sikkert omkring. Søren havde ligeledes arrangeret en tur til Kurt Borellas naturhave i Børstingerød. Den var meget inspirerende at se. Eskebjerg Vesterlyng blev et af forårets botaniske højdepunkter. Særdeles velforberedt førte Jan Larsen os rundt i området til det ene highlight efter det andet. I dette pragtfulde naturområde ud til Sejro Bugt så vi f.eks. *tyndakset gøgeurt* i mængde og *mose-troldurt*, som er mest kendt fra Jylland. I sensommeren havde Jan en fin strandengstur til Eskebjerg Vesterlyng. Hunnerød Mosse og Hobjärsbackarna i det sydlige Skåne stod Christian Rørdam for. En lærerig og udbytterig tur.

På Røsnæs var Jakob Harrekilde turleder, og han førte os med stor sikkerhed hen til de spændende og specielle planter på de smukt beliggende skrænter ud til Store Bælt. Vi så bl.a. *agerkøhvede*, *kant-bælg* og *hjørterod*.

Adskillige andre udbytterige ture kunne beskrives - f.eks. til Stenholt Indelukke, Tryggevælde Ådal, Gyldenstrand, skrænterne ved Sølager, Nordskoven, Ryegård Dyrehave, Vestamager og Vaserne.

Finn Skovgårds ruderatur i Københavnsområdet var en noget anderledes tur. På alt andet end smukke lokaliteter sugede vi til os af Finns imponerende viden om planter, der pludselig dukker op på diverse ruderatområder.

Fugleture

Der har været gode fugleture i 2012. Stærkt står mindet om turen til Nejede Vesterskov, hvor Jens Lykkebo fortalte om sit arbejde med at værne om havørnen. Der er også afspærret i vintermånederne, for allerede nu begynder de at besætte territoriet. Spred den oplysning, så ikke nogen uforvarende kommer til at holde picnic under reden som sidste år.

Diplomer

Det har været en forrygende sommer, og alle må være glade, fordi Hanne Ertmann sørger for at holde styr på alle turudbydere. Hver eneste gang har Hanne Ertmann formuleret en invitation, som Charlotte Falsmar har kunnet sende ud. Ingen får lov at glemme turene. Fint.

I år uddeles der en gave til to børn, der har deltaget i arrangementer 5 gange.

Det er til Sofus Both og Asta Both. Det er med glæde at præmien gives, og vi håber at flere får sat krydser i det kommende år.

Året 2012 blev fiskeørneåret.

Mange af vores medlemmer har haft gode oplevelser ud ved reden. Endelig en fugl, man kunne se ordentlig. Den er stor. Den bliver på reden i lang tid. Den har gjort mange mennesker interesserede i fugle. Forhåbentlig kommer parret igen, og forhåbentlig holder alle de interesserede sig uden for afspærringen, så fiskeørnene igen kan få unger på vingerne.

Naturhistorisk Forening for Nordsjælland har stor betydning for os der kan møde andre naturinteresserede. Men vi har også en stemme i det offentlige rum.

Vi har skrevet til miljøministeren om, at der skulle tages hensyn til de mange mennesker, der ønsker en nationalpark her i Nordsjælland. Vi deltager flittigt i Grønt Råds møder. Man kan ofte føle sig hjælpeløs med hensyn til fremtiden.

Men tag de ynglende rovfugle i Nordsjælland som et positivt tegn. Det kan hjælpe at drage omsorg.

På bestyrelsens vegne

Ida-Lykke Bang